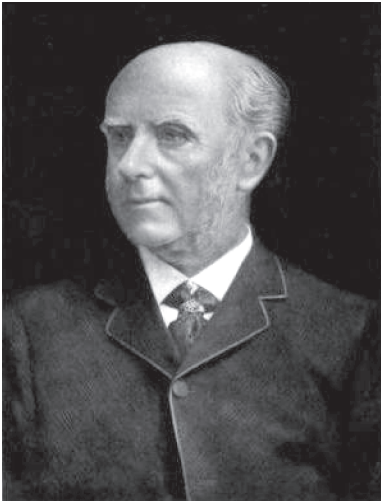

PRIEŠ 110 METŲ LIETUVIŠKAI BUVO IŠLEISTA KNYGELĖ „GEOLOGIJA“

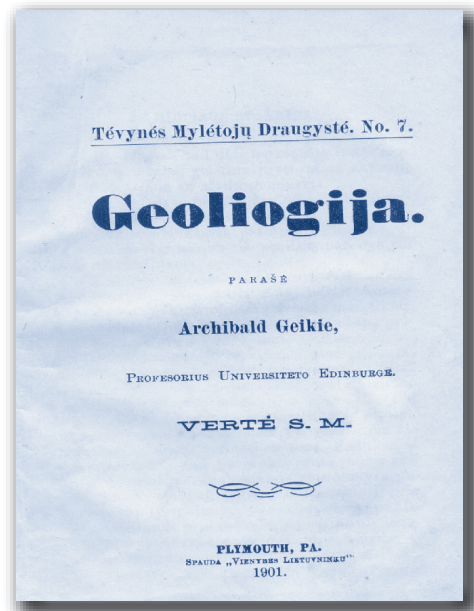
Plimute (JAV) 1901 metais buvo atspausdinta Archibald Geikie knygelė „Geologija“, kurią

„Geologija“ knygelės autorius Archibald Geikie.

į lietuvių kalbą išvertė „S. M.“ Manoma, kad tai Stasio Matulaičio (1866–1956) inicialai. Šis Marjampolės krašte gimęs ir Maskvoje medicinos mokslus baigęs žinomas visuomenės veikėjas 1893–1935 metais parašė daugiau nei 30 ir išvertė apie 17 mokslo populiariamųjų ir publicistinių knygų ir brošiūrų, atspausdintų Tilžėje, Vilniuje, Kaune, Plimute, Niujorke, Čikagoje ir kitur. Prieš 110 metų Plimute atspausdintos 144 puslapių knygelės „Geologija“ autorius – žymus škotų geologas Archibald Geikie (1835–1924), kuris 1871–1882 metais buvo Edinburgo universiteto geologijos profesorius, vėliau – Geologijos muziejaus direktorius ir Didžiosios Britanijos Geologijos tarnybos direktorius.

Šiame vadovėlyje Edinburgo universiteto profesorius pateikė bendrosios geologijos

pagrindus, tarp kurių ir „Darodymai, kad uolos, iš kurių susideda žemės pluta, tapo pajudintos, nustumtos ir sulankstytos“. Taigi, jau prieš 110 metų mūsų tautiečiai galėjo skaityti tokias šios knygelės eilutes: „*Toku tad būdu, geologija duoda mums daugybę faktų nišpaskaytai svarbių mūsų protui, nes supažindina mus su dideliu mūsų planetos senumu ir su stebuklinga atmainų eile, dėlei kurių pasidarė šiandienykštė dalykų tvarka. Ji mokina mus, jog kalnai ir kloniai ne staiga pasidarė toki, kokius juos šiandien matome, bet darėsi palengva, įvykus ištisai eilei procesų, panašių į tuos, kurie šiandien darosi. Toliaus, iš jos persitikriname, jog kiekviena po mūsų kojomis gulinti sausžemio dalelė gali papasakoti mums savo istoriją, jeigu tik pataikysime ją tyrinėti. O keisčiausias yra tas dalykas, jog dabartinė veislė gyvulių ir augalų, užgyvenusių sausžemius ir mares, visiškai nėra pirmutinė arba pirmykštė, bet jog prieš ją buvo kitos, o prieš tas dar vėl kitos, visiškai į jas nepanašios. Tai-gi gyvi sutvėrimai, lygiai, kaip ir negyva medega, turi teip-gi savo istoriją*“ (Geikie, 1901).

Kaip matome, šios knygelės turinys labai siejasi su šiame „Geologijos akiračių“ numeryje dėstomomis G. E. Klimenkos mintimis straipsnyje „Bažnyčia ir evoliucija: ar iš tiesų vyksta karas?“

V. Baltrūnas